
Obsah

Předmluva ke 3. rozšířenému a přepracovanému vydání	11
1 Úvod (Š. Svačina)	13
2 Definice a historie pojmů inzulinorezistence a metabolický syndrom (Š. Svačina)	15
2.1 Definice Reavenova syndromu	15
2.2 Jiné názvy a koncepce syndromu inzulinové rezistence	17
2.3 Didaktický a patofyziologický pohled na syndrom inzulinové rezistence	18
2.4 Nové definice metabolického syndromu	20
3 Výskyt syndromu inzulinové rezistence (Š. Svačina)	22
3.1 Výskyt složek metabolického syndromu	23
3.2 Epidemiologický vliv fyzické aktivity na mortalitu a složky syndromu	26
3.3 Proč je inzulinorezistence tak častá – koncepce šetrného genu	27
3.4 Pima indiáni jako model změny životního stylu	30
4 Inzulinová rezistence (Š. Svačina)	32
4.1 Vyšetřování inzulinové senzitivity	32
4.2 Metabolické změny u inzulinové rezistence	35
4.3 Co následuje po aktivaci inzulinového receptoru	36
4.4 Jiné typy inzulinové rezistence	36
4.5 Inzulinémie a inzulinorezistence	37
4.6 Knockoutovaná zvířata jako tkáňový a orgánový model inzulinorezistence	38
4.7 Porucha inzulinové sekrece a inzulinorezistence	39
5 Přehled složek syndromu inzulinové rezistence (Š. Svačina)	40
5.1 Přehled faktorů souvisejících se syndromem inzulinové rezistence ..	40

5.2	Hlavní skupiny složek syndromu X	42
6	Dyslipidémie u metabolického syndromu (R. Češka)	43
6.1	Lipidy, metabolický syndrom a ateroskleróza: základem je komplexní přístup	43
6.2	Diagnóza a kritéria metabolického syndromu – postavení poruchy tukového metabolismu	44
6.3	Vyšetření lipidů a apolipoproteinů u nemocných s metabolickým syndromem	46
6.4	Další vyšetření u pacientů s dyslipidemií metabolického syndromu ..	49
6.5	Jaké kardiovaskulární riziko přináší dyslipidémie u metabolického syndromu?	50
6.6	Základní principy léčby dyslipidémie u metabolického syndromu jsou stejné jako u hyperlipoproteinémie obecně	52
6.7	Farmakoterapie dyslipidémie u metabolického syndromu	53
6.8	Současná léčba hypertenze a dyslipidémie	54
7	Metabolický syndrom, zánět a koagulace (H. Rosolová)	56
7.1	Metabolický syndrom – prozánětlivý a prokoagulační stav	56
7.2	Zánět a endotelová dysfunkce	56
7.3	Poruchy koagulace u metabolického syndromu	59
8	Metabolický syndrom a hypertenze (M. Souček)	62
8.1	Výskyt hypertenze u pacientů s metabolickým syndromem	62
8.2	Patogenetické mechanismy vztahu metabolického syndromu k hypertenzi	62
8.3	Diagnostika hypertenze v rámci metabolického syndromu	65
8.4	Léčba hypertenze v rámci metabolického syndromu	66
8.5	Farmakologická léčba hypertenze u metabolického syndromu	67
8.6	Riziko nově vzniklého diabetu mellitu a antihypertenzní léčba	68
8.7	Léčba hypertenze se zaměřením na obézního hypertonika	70
8.8	Shrnutí – význam hypertenze u metabolického syndromu	70
9	Metabolický syndrom a diabetes (A. Šmahelová)	72
9.1	Medicínská a společenská závažnost diabetu u metabolického syndromu	72
9.2	Vztah – metabolický syndrom, obezita, diabetes	73
9.3	Patogeneze vzniku diabetu 2. typu ve vztahu k metabolickému syndromu	74
9.4	Diagnostika, klasifikace poruch glukózové homeostázy a laboratorní vyšetřování diabetiků	81
9.5	Klasifikace diabetu	84

9.6	Laboratorní vyšetřování a cíle léčby diabetu	85
9.7	Léčba diabetika s metabolickým syndromem	89
9.8	Korekce hyperglykémie u diabetiků	92
9.9	Léčba dyslipidémie u diabetika	97
9.10	Léčba hypertenze u diabetika	98
9.11	Léčba dalších složek metabolického syndromu	100
9.12	Aterogeneze u diabetiků	100
10	Metabolický syndrom a obezita (Š. Svačina)	103
10.1	Definice obezity a její klasifikace	103
10.2	Tuková tkáň jako endokrinní orgán	107
10.3	Léčba obezity	114
10.4	Farmakoterapie obezity	115
10.4.1	Léčiva používaná výhradně v léčbě obezity	115
10.4.2	Katecholaminergní anorektika	116
10.4.3	Anorektika ovlivňující dostupnost serotoninu	116
10.4.4	Blokátory vstřebávání živin z trávicího traktu	118
10.4.5	Antiobezitika využitelná v blízké době	120
10.4.6	Antiobezitika využitelná v možné perspektivě více let ...	120
10.5	Léky jiných skupin v léčbě obezity	121
10.6	Další perspektivy léčby obezity	124
10.7	Cíle léčby obezity	125
11	Další složky syndromu X (Š. Svačina)	127
11.1	Hyperurikémie	127
11.2	Ferritin	128
11.3	Proinzulin	128
11.4	Hirsutismus, hyperandrogenismus a inzulinorezistence	129
11.5	Syndrom spánkové apnoe	130
11.6	Jaterní a svalová steatóza a metabolický syndrom	131
11.7	Metabolický syndrom a ledviny	131
11.8	Další složky metabolického syndromu	132
12	Vazba složek syndromu inzulinové rezistence (K. Owen)	133
12.1	Analýza vazeb složek v rámci metabolického syndromu	133
12.2	Hypotéza jádra a slupek syndromu X	139
13	Komplikace metabolického syndromu (Š. Svačina)	141
13.1	Pojem komplikací metabolického syndromu	141
13.2	Kardiovaskulární riziko nemocných s metabolickým syndromem	144
14	Metabolický syndrom a nádory (Š. Svačina)	146

14.1	Obezita a nádory	146
14.2	Diabetes a nádory	148
14.3	Další složky metabolického syndromu a nádory	149
14.4	Možné mechanismy vzniku nádorů u pacientů s metabolickým syndromem	149
15	Syndrom polycystických ovaríí (Š. Svačina)	150
15.1	Historie a definice syndromu polycystických ovaríí	150
15.2	Projevy a frekvence syndromu polycystických ovaríí	151
15.3	Další formy inzulinorezistence spojené s hirsutismem	152
15.4	Sterilita a metabolický syndrom	153
16	Prostředím indukovaný metabolický syndrom (Š. Svačina)	155
16.1	Stresová teorie inzulinorezistence	155
16.2	Jídlem navozená inzulinorezistence a hyperinzulinémie	156
16.3	Další vlivy prostředí vyvolávající inzulinorezistenci	156
16.4	Metabolické jaderné receptory PPAR	157
17	Vztahy mozku k metabolickému syndromu (Š. Svačina)	161
17.1	Inzulin a mozek	161
17.2	Psychická závislost a obezita	162
17.3	Jaderné receptory PPAR a mozek	163
18	Deprese a metabolický syndrom (H. Rosolová)	166
18.1	Deprese – metabolická a kardiovaskulární onemocnění	166
18.2	Deprese a metabolický syndrom v plzeňské populaci	168
19	Psychofarmaka a metabolický syndrom (Š. Svačina)	172
19.1	Psychofarmaka a obezita	172
19.2	Psychofarmaka a vyvolání metabolického syndromu	174
19.3	Neuroleptika a diabetes	174
19.4	Psychofarmaka a hladina lipidů v krvi	179
19.5	Antiepileptika a lipidy	180
19.6	Antidepresiva a metabolický syndrom	181
20	Genetika metabolického syndromu (Š. Svačina)	184
20.1	Výskyt onemocnění v různých populacích a genetika	184
20.2	Přehled genetiky složek metabolického syndromu	185
20.3	Molekulární genetika diabetu	187
20.4	Molekulární genetika obezity	188
20.5	Molekulární genetika dalších složek metabolického syndromu ..	189
20.6	Genetika a pochybnosti o existenci metabolického syndromu ..	190
21	Dieta v léčbě metabolického syndromu (Š. Svačina, A. Bretšnajdrová)	192

21.1	Postavení diety v léčbě metabolického syndromu	192
21.2	Hlavní zásady dietní léčby obézních a diabetiků	193
21.3	Rozdíly v redukční a diabetické dietě	195
21.4	Populární a nevědecké diety	195
21.5	Složení stravy v dietách	196
21.6	Základní typy diet	198
21.7	Výběr potravin	199
21.8	Náhradní sladidla	201
21.9	Technologická úprava pokrmů	202
21.10	Regulovaná strava	203
21.11	Dieta při hypertenzi	204
21.12	Dieta při dně	205
21.13	Dieta při hyperlipidemiích	205
22	Psychoterapie v léčbě metabolického syndromu (E. Olšáková)	207
23	Fyzická aktivita v léčbě metabolického syndromu (M. Matoulek)	211
23.1	Fyzická aktivita v epidemiologických studiích	211
23.2	Účinky fyzické aktivity	213
23.3	Intenzita, frekvence a doba trvání pohybové aktivity	213
23.4	Zásady preskripce pohybových aktivit u obézních	215
23.5	Motivace k pohybu pacienta s metabolickým syndromem	217
24	Chirurgická léčba obezity a vliv na další složky metabolického syndromu (Š. Svačina)	219
24.1	Bandáž žaludku	221
24.2	Žaludeční balony a další nové postupy v léčbě obezity	221
24.3	Liposukce	222
25	Prevence diabetu (Š. Svačina)	223
25.1	Jak předpovědět a snížit výskyt diabetu 2. typu	224
25.2	Antihypertenziva a prevence diabetu	224
25.3	Další farmaka ovlivňující vznik diabetu 2. typu	225
25.4	Dietní opatření v prevenci diabetu	227
26	Metabolický syndrom ve stáří (A. Šmahelová)	227
26.1	Medicínská a společenská závažnost metabolického syndromu a diabetu ve stáří	227
26.2	Zvláštnosti léčby metabolického syndromu u seniorů	228
26.3	Léčba diabetu 2. typu ve stáří	229
26.4	Léčba dyslipidémie ve stáří	235
26.5	Léčba hypertenze ve stáří	235
26.6	Léčba dalších složek metabolického syndromu ve stáří	237

26.7	Specifika farmakoterapie metabolického syndromu ve stáří	237
27	Jak prolomit inzulinorezistenci v praxi (Š. Svačina)	239
27.1	Komplexní opatření v léčbě inzulinorezistence	239
27.2	Léky působící zároveň na více složek syndromu inzulinorezistence	240
27.3	Fixní kombinace léků	242
28	Komplexní prevence metabolického syndromu (Š. Svačina)	243
28.1	Jak předpovědět rozvoj metabolického syndromu	243
28.2	Vliv hmotnosti na další složky metabolického syndromu	244
28.3	Prevence ovlivněním léčby jiných nemocí	245
28.4	Metabolický syndrom a děti	243
28.5	Má prevence metabolického syndromu a jeho komplikací smysl?	246
28.6	Časná detekce metabolického syndromu	248
29	Závěr (Š. Svačina)	250
	Hlavní literatura	251
	Další literatura	253
	Rejstřík	272